

Boomonderhoud bij ROVA: werken aan gezonde bomen

Tekst: Tara Super

Beeld: ROVA

Het beheer van bomen in de openbare ruimte is praktisch werk, waarbij kennis en ervaring samenkomen. Om een goed beeld te krijgen van dit werk liep ik een middag mee met boomverzorger Arno van ROVA en werd me duidelijk wat er allemaal schuilgaat achter dit werk.

Boomonderhoud bij ROVA bestaat uit verschillende werkzaamheden: het planten van bomen, snoeien in diverse vormen en – wanneer nodig – het kappen van bomen. Dit gebeurt niet willekeurig, maar volgens vaste richtlijnen. Het Handboek Bomen beschrijft hoe en wanneer je mag snoeien en hoeveel van de kroon je mag verwijderen. Dit handboek vormt de basis voor het dagelijkse werk en zorgt voor een eenduidige en verantwoorde aanpak. Arno legt uit: “Er zit een gedachte achter hoe je snoeit. We kijken per boom naar de soort, de leeftijd en de plek waar hij staat. Ook letten we op de conditie en hoe de boom groeit. Zo bepalen we wat we wel en niet weghalen. Op die manier blijft de boom gezond, is hij veilig voor de omgeving en kan hij goed doorgroeien.”

Continuïteit en betrokkenheid

Een belangrijk kenmerk van boomonderhoud bij ROVA is dat vrijwel alles in eigen beheer wordt uitgevoerd. Alleen specifieke onderdelen, zoals het verwijderen van stobben, besteden ze soms uit. Dat is een bewuste keuze. Doordat de teams steeds in hetzelfde gebied werken, kennen ze de bomen en hun omgeving goed. Ze weten wat er speelt, waar extra aandacht nodig is en welke plekken uitdagend zijn als het gaat om het onderhoud. Dat zorgt voor continuïteit en betrokkenheid. Medewerkers voelen zich verantwoordelijk voor de kwaliteit van het groen waar ze dagelijks aan werken.

Die manier van werken past ook bij de rol van ROVA als kennispartner van gemeenten. Het gaat niet alleen om uitvoering, maar ook om meedenken over wat nodig is voor een gezonde en toekomstbesten-

We kennen het gebied en de bomen door en door.

dige buitenruimte. Arno: “We kennen het gebied en de bomen door en door. Daardoor zien we wat nodig is en kunnen we samen met de gemeente keuzes maken die echt bijdragen aan de kwaliteit van de omgeving.”

Begeleidingssnoei

Snoeien is het meest voorkomende werk bij boombeheer. Hoewel snoeien vaak als één werkonderdeel wordt gezien, zijn er in de praktijk verschillende vormen van snoei, afhankelijk van de levensfase van de boom.

Bij jonge bomen ligt de nadruk op begeleidingssnoei. Hierbij voed je de boom als het ware op, zodat hij zich goed ontwikkelt en straks geschikt is

voor de stedelijke omgeving. Arno vertelt: “Bij jonge bomen ben je de boom aan het begeleiden. Je kijkt hoe hij groeit en stuurt bij waar nodig, zodat hij sterk wordt en een goede vorm krijgt. Daarmee voorkom je problemen op latere leeftijd, zoals grote snoeiwonden of onveilige situaties. Bomen moeten geen hinder veroorzaken voor verkeer of bewoners. Daarom houden we bij het snoeien rekening met ruimtegebruik, bijvoorbeeld boven wegen en fietspaden. Langs de weg moet je een takvrije stam van ongeveer zes meter hoogte hebben, zodat het verkeer er goed langs kan.”

Onderhoudssnoei

Bij oudere bomen verschuift de focus naar onderhoudssnoei. De nadruk ligt dan op veiligheid en het in stand houden van de boom. Je verwijdert dood hout en kijkt kritisch naar zwakke takaanhechtingen of andere risico's. Arno: “Oude bomen hoeft je eigenlijk alleen maar veilig te houden. Je laat de boom zoveel mogelijk met rust, maar grijpt in waar nodig.” De gemeente voert periodiek controles uit, vooral bij oudere bomen. Op basis van die controles neemt de gemeente maatregelen, variërend van snoei tot kap of technische oplossingen, zoals kroonverankering.

Belang voor leefbaarheid en biodiversiteit

Bomen spelen een grote rol bij de leefbaarheid van steden. Ze zorgen voor schaduw en verkoeling en dragen daarmee bij aan klimaatadaptatie. Daarnaast verbeteren ze het straatbeeld. Dit vraagt om goed beheer. Dat betekent ook dat je kiest voor het aanplanten van de juiste boomsoorten, met variatie om risico's te spreiden. “Als je overal dezelfde soort neerzet en er komt een ziekte in, dan ben je in één keer alles kwijt”, legt Arno uit. Bomen zijn daarnaast belangrijk voor de biodiversiteit. Ze bieden leefruimte aan allerlei diersoorten. Arno: “Vogels, vleermuizen en eekhoorns gebruiken de holtes als nestgelegenheid. Bij het onderhoud houden we hier bewust rekening mee. Zo blijven holtes en dood hout zoveel mogelijk behouden als dat veilig kan. Ook werken we volgens ecologische protocollen. Stel dat er vleermuizen in zitten, dan hoort daar een bepaald werkprotocol bij, dat ervoor zorgt dat we vleermuizen niet verstoren.” In bosachtige gebieden krijgen natuurlijke processen meer ruimte dan in de stad. “In het bos laten we hout gewoon liggen, dat is weer goed voor de beestjes”, geeft Arno aan. Een ander voorbeeld is het onderhoud van wilgen in Zwolle. Daar krijgen bomen om en om een knotbeurt om schuilplekken en voedsel voor dieren te behouden en zo

de biodiversiteit te versterken. “Zulke keuzes maken we samen met de gemeente en vertalen we naar een praktische aanpak in het veld.”

Slim en samen werken aan gezond groen

De aanpak van ROVA kenmerkt zich door structuur, vakmanschap en continu verbeteren. In het boomonderhoud komt dat op verschillende manieren samen. Een belangrijke basis is het cyclisch beheer. Het werkgebied is verdeeld in rayons die volgens een vaste cyclus onderhoud krijgen. Daardoor wordt elke boom regelmatig bekeken en waar nodig behandeld. Door steeds terug te keren in dezelfde gebieden blijven ingrepen klein en overzichtelijk. Dat is beter voor de boom en zorgt voor een veilige en verzorgde buitenruimte. Arno: “Doordat je elke keer snoeit, blijven die takken dun en is het beter voor de boom.”

Korte lijnen

Daarnaast werkt ROVA steeds meer datagedreven. Medewerkers leggen alle bomen, werkzaamheden, inspecties en meldingen vast in digitale kaarten. Dat geeft overzicht en helpt om het werk slim te plannen. Ook signalen uit de praktijk krijgen hierin een plek, zoals meldingen van bewoners of waarnemingen van collega's in het veld. Arno: “Alles wat een snoeibeurt moet krijgen, staat op de kaart. Die werkwijze maakt samenwerking makkelijker, zowel intern als met de gemeente. Via een ecologisch werkprotocol delen we informatie. Als de maai-ploeg een nest tegenkomt, zetten we dat direct in de kaart. Onze bomenploeg ziet dit en kan er rekening mee houden. In gebieden waar ecologie een grote rol speelt, zoals bij roekenkolonies, stemmen we het werk af met een ecooloog. Bij twijfel is er snel contact met de gemeente. Die korte lijnen zorgen ervoor dat we zorgvuldig én efficiënt kunnen werken.”

Kennis uit het veld en slim samenwerken

Doordat medewerkers vaak op dezelfde plekken werken, herkennen ze bijzonderheden en signaleren risico's. Bijvoorbeeld wanneer ze op hoogte werken en holtes of aantastingen ontdekken die vanaf de grond niet zichtbaar zijn. Deze informatie leggen ze vast en bespreken ze met de gemeente, zodat ook de gegevens in bijvoorbeeld bomenpaspoorten actueel blijven. ROVA werkt hierbij als kennispartner van de gemeente. “Wij zien welke bomen slecht zijn en geven dat door. De gemeente bepaalt, maar wij leveren veel informatie aan en

Alles wat een snoeibeurt moet krijgen, staat op de digitale kaart.

geven advies”, geeft Arno aan. Ook is er aandacht voor slimmer en lichter werken. Door gebruik te maken van machines – zoals een kraan met ver-snipperaar – is het werk efficiënter uitvoerbaar, met minder fysieke belasting voor medewerkers.

Veilig en verantwoord werken

Boomonderhoud brengt risico's met zich mee: werken op hoogte, zware machines en vallend hout. Veiligheid is daarom een essentieel onderdeel van het werk. Arno benadrukt dit als volgt: “We werken veilig of we werken niet. Zo hebben we beschermende kleding – zoals zaagbroeken en veiligheidsschoenen – en maken we gebruik van goed onderhouden materieel. Zonder die bescherming kun je dit werk niet doen. Ook kiezen we bewust voor de veiligste werkwijze. Klimmen doen we alleen als het niet anders kan. Voor vrijwel al het snoeiwerk is er een hoogwerker beschikbaar. Daarnaast speelt ervaring een grote rol. Werken op hoogte vraagt om vertrouwen en vakmanschap. Als je iets niet durft en je doet het toch, dan gaat het een keer mis.”

Tot slot

Boomonderhoud bij ROVA laat zien hoe veelzijdig en belangrijk het beheer van de openbare ruimte is. Door het goed bij te houden, voorkom je problemen in de toekomst.

